

Данијела ТРАЈКОВА-КРСТИЌ

НУ Музеј на македонската борба – Скопје

КАЛЕИДОСКОП НА ИСТОРИСКИ НАСТАНИ*

Главна цел на овој труд претставува обидот да се идентификува значењето на терминот *оспорена/спорна историја*. Преку компаративна анализа и контекстуализација на одредени музејски предмети, кои се во сопственост на НУ Музеј на македонската борба – Скопје, ќе претставам сегменти од историскиот развој на македонското прашање видени низ призмата на македонскиот и на балканскиот дискурс, но, исто така, и преку европскиот политички контекст.

Историјата е една од најстарите и најпродуктивните научносознајни дисциплини. Во текот на нејзиниот историски развој, голем број филозофи, научници, професори, теоретичари имаат понудено одредени интерпретации и дефиниции на поимот историја. Така, Леополд фон Ранке (Leopold von Ranke, 1795 – 1886) констатира дека објективниот историски став треба да се гради првенствено преку изучување на примарните оригинални извори, имајќи разбирање за духот на времето и за историските околности во кои се дејствувало.¹ Џош Јакоб Андерсон (John Jacob Anderson, 1821 – 1906) посочува друговидување на значењето на историјата, притоа потенцирајќи дека историјата претставува „нарација на

* Трудот е проширена верзија на рефератот презентиран на советувањето на тема: „Музеите и спорните мината – кажувајќи го неискажливото во музеите“ (Musems and contested histories: Saying the unspeakable in museums), организирано од Здружението на Македонскиот национален комитет на Меѓународниот совет на музеите (МНК ИКОМ) по повод 18 мај, Меѓународниот ден на музеите, одржано во Националната галерија на Македонија, Скопје, на 19 мај 2017 година.

¹ Поопширно во: Andreas Boldt, *Perception, Depiction and Description of European History: Leopold von Ranke and his Development and Understanding of Modern Historical Writing* (Maynooth: National University of Ireland, s.a.), http://www.gla.ac.uk/media/media_64280_en.pdf (пристапено на: 24.3.2017 г.).

настани кои се имаат случено во човештвото, имајќи го предвид подемот и падот на народите, како и на други големи промени кои имаат влијание на политичката и на социјалната состојба на човечката раса“.² Авторите Валтер Карутерс Селер (Walter Carruthers Seller) и Роберт Џулијан Јетман (Robert Julian Yeatman) во истражувањата го насочуваат вниманието на изборот на тоа кои историски настани и како се интерпретираат, притоа нагласувајќи дека „историја не е тоа што го мислиш, историја е тоа што го паметиш (...)“³.

Краткиот приказ на дефинирањето на терминот историја ни укажува на еден општо прифатен факт дека историските научни сознанија се фундаментални во формирањето на другите општествени и хуманистички науки. Со цел полесно да го утврдиме значењето на терминот *оспорена историја*, неопходно е да примениме интердисциплинарен метод во истражувањето.

Впрочем, во доменот на историјата, како дел од еден покомплексен филозофски поглед, би го лоцирале терминот *оспорена/спорна историја*. Тој е во тесна врска со социјалната теорија на *суштински оспорениот концепт*, кој за првпат е воведен од шкотскиот филозоф и политички теоретичар Валтер Брајс Гали (1912 – 1998) во 1956 год.⁴ Со воведувањето на поимот *суштински оспорен концепт*, Гали имал за цел да го олесни разбирањето на различната примена или толкување на таквиот вид апстрактни, квалитативни и евалуативни поими какви што се *уметност* и

² John J. Anderson, A. M., *Manual of general history* (New York:, Clark & Maynard, 1870), 1, <http://www.unz.org> (пристапено на: 15.3.2017 г.).

³ Sellar Walter Carruthers and Yeatman Robert Julian, *066 and All That* (London: Mathuen, 1931), 8, www.scribd.com (пристапено на: 10.2.2017 г.).

⁴ Walter Bryce Gallie, „Essentially Contested Concepts“, *Proceedings of the Aristotelian Society*, Vol. 56, Issue 1 (June 1956): 167–198, <https://www.jstor.org/> (пристапено на: 20.4.2017 г.); „Art as an Essentially Contested Concept“, *The Philosophical Quarterly*, Vol. 6, no. 23 (April 1956): 97–114, <https://www.jstor.org/stable/i338708> (пристапено на: 13.5.2017 г.); Walter Bryce Gallie, *Philosophy and the historical understanding* (London: Chatto and Windus, 1964).

општествена правда, кои се користат во областа на естетиката, политичката филозофија, филозофијата на историјата и на филозофија на религијата.⁵

Актуелноста на оваа теорија отворила дебати во научните кругови, каде што преку дискусии за *суштински оспорените концепти* се развиле редица архетипски интерпретации, кои преку убедливи аргументи, докази, форми на оправдување и толкувања понудиле мноштво информации за определување на овој термин. При истражувањето нотирав повеќе концепти⁶ кои се индицирани од влијанието и од примената на анализата на Гали.

⁵ David Collier, Fernando Daniel Hidalgo and Andra Olivia Maciuceanu, „Essentially contested concepts: Debates and applications“, *Journal of Political Ideologies*, 11, no 3 (June, 2006): 211–246, <http://polisci.berkeley.edu> (пристапено на: 18.3.2017 г.).

⁶ Интерпретација на *концептите на еднаквост* е дадена кај: George Rutherglen, „Disparate Impact, Discrimination, and the Essentially Contested Concept of Equality“, *Fordham Law Review* 74, no. 4 (March 2006): 2313–2338; James M. O’Fallon, „Adjudication and Contested Concepts: The Case of Equal Protection“, *54 N.Y.U.L Rev.* 19 (1979): 19–82. За концептот *владеење на правото* в.: Jeremy Waldron, „Is the Rule of Law an Essentially Contested Concept (In Florida)?“, *Law and Philosophy* 21, no. 2 (March 2002): 37–164. За револуцијата како оспорен концепт е елаборирано во: James Farr, „Historical Concepts in Political Science: The Case of Revolution“, *American Journal of Political Science* 26, no. 4, (November 1982): 688–708. Глобализацијата како оспорен концепт и причина за оспореност е претставена во: Jonathan R Strand., Tina F Mueller., Jessica A McArthur, „The Essentially Contested Concept of Globalization“, *Politics and Ethics Review* 1, no. 1 (2005): 45–59. Еден од фокусите на истражување е и концептот на *либерално образование* претставен во делото на: Geoffrey Partington, „Liberal Education and Its Enemies“ *Canadian Journal of Education* 9, no. 4 (Autumn 1984): 395–410. За *корпоративната социјална одговорност* во смисла на хуманост и одговорност кон општеството се зборува кај: Adaeze Okoye, „Theorising Corporate Social Responsibility as an Essentially Contested Concept: Is a Definition Necessary?“, *Journal of Business Ethics* 89 (2009): 613–627. За општественото уредување, демократијата интерпретирана низ призмата на еден суштествен оспорен концепт, поопширно може да се провери во: Collier David, Hidalgo Fernando Daniel, Maciuceanu Andra Olivia, „Essentially contested concepts: Debates and applications“, *Journal of Political Ideologies* 11, no. 3 (November 2006): 211–246; исто и: Lawson Stephanie, „Conceptual Issues in the Comparative Study of Regime Change and Democratization“, *Comparative Politics* Vol. 25, no. 2 (January 1993): 183–205.

Терминот е сè поактуелен во последниве триесетина години и во доменот на антропологијата, археологијата⁷, географијата, архитектурата, урбанизмот⁸, туризмот, кулурното наследство и поради тоа веќе има понудено рамка со многубројни интернационални истражувања.⁹

Во полето на политичките науки, теоретичарите акцентираат дека „политиката, власта, демократијата и државата спаѓаат меѓу најконтроверзните научни концепти во историјата на човековата мисла“. Зад секоја од нив стојат стотици можни дефиниции за нивно подобро разбирање. Токму затоа за некои од нив констатираат дека со право можат да се дефинираат со терминот *оспорени концепти* (*contested concepts*). Впрочем, во политичките науки, при утврдувањето на една од главните причини за оспореноста, често се посочува на иницијалната причина за неа, која е поврзана со забрзаните промени во општествата, односно со глобализацијата.¹⁰

Во вториот дел од трудот, преку компаративна анализа на музејски предмети од различни хронолошки периоди на македонската национална историја, кои се во сопственост на НУ Музеј на македонската борба – Скопје, при што некои

Поопширно за медицината може да се види кај: C. McKnight, „Medicine as an essentially contested concept“, *Journal of Medical Ethics* 29, no. 4 (August 2003): 261.

⁷ Bettina Arnold, „The past as propaganda: totalitarian archeology in Nazi Germany“, *Antiquity*, Vol. 69, no. 224 (September, 1990): 464-478, [https:// www.academia.edu](https://www.academia.edu) (пристапено на 26.3.2017 г.)

⁸ Поопширно види: Magnus Rönn, „Quality in Architecture-learning form history, practice and competition“, *Architecture as Human Interface 2012: the 4th Symposium of Architectural Research in Finland* (Aalto: Aalto University publication series ART+DESIGN+ARCHITECTURE, 7/2014), 57-83, https://shop.aalto.fi/media/attachments/9e167/Architecture_as_human_interface.pdf. Спорен концепт можеме да сретнеме и во дефинирањето и интерпретацијата на терминот *зелена инфраструктура*, како дел од урбаното уредување. Hannah Wright, „Understanding green infrastructure: the development of a contested concept in England“, *Local Environment* Vol. 16, No. 10 (November 2011): 1003-1019.

⁹ Helaine Silverman, *Contested Cultural Heritage: A Selective Historiography* (New York: Springer-Verlag, 2011), 1;

Collier et al., „Essentially contested concepts“, 211-246; Catharina Raudvere, *Contested Memories and the Demands of the Past I & N History Cultures in the Modern Muslim World Islam and Nationalism* (New York: Springer-Verlag, 2017).

¹⁰ Билјана Ванковска, *Политички систем* (Скопје: Бомат График, 2007), 2-3.

од нив за првпат се објавуваат во јавноста, ќе се обидеме да го определиме терминот *оспорена историја* проследувајќи го низ призмата на историскиот развој на македонското прашање видено преку македонскиот и преку балканскиот дискурс, но, исто така, и преку европскиот политички контекст. Појавата на македонското прашање на историската сцена, неговото место и значење во политиката на големите европски сили и на балканските држави временски се совпаѓа со незапирливото опаѓање на Османлиската Империја и со замислите и настојувањата за решавање на судбината и за поделба на европските области во неа.¹¹ Иако одредени теми теоретски се експлоатирани, индикативно е да посочиме дека при оваа анализа вниманието секундарно ми е сосредоточено и на одредени глобални аспекти во кои перзистирало македонското прашање, притоа запазувајќи ги јасните дистинкции меѓу термините етнос – народ, национализам, нација, држава. Неопходно е да посочам дека изборот на три музејски предмети од различни периоди, кои ќе понудат аргументи и факти за континуитетот на револуционерната борба на македонскиот народ, претставува можност да се потенцира кохезивниот однос на историјата и музеологијата.

Музеите се единствени места во кои можеме да застанеме, да се одмориме и да го согледаме минатото. Тие се места на суптилна едукација, места во кои се стекнува нова способност, преку која на светот се гледа на нов начин.¹² За да се реализира оваа задача, музеите треба да посветат особено внимание на интерпретацијата на музејските предмети. Интерпретацијата треба да претставува сведоштво за одреден настан, преку кое се потенцира културното и научното знаење за човештвото. Со посредство на музејските предмети му се дава несекојдневна и единствена можност на посетителот, преку индивидуална перцепција да искуси свое сознание, преку кое, пак, би креирал лично искуство базирано на аргументи и на факти.

Можностите за интерпретација се многубројни. Дел од информациите можат да бидат во корелација со примарната функција на музејскиот предмет, а амбиентот во кој се претставени можеме да го третираме како дополнителна информација преку која се креира историската сложувалка на настаните. Предметите што ќе ги претставиме ни укажуваат на причините за одредени

¹¹ Данчо Зографски, *Европа и македонското прашање* (Скопје: АД ГИД „Гоце Делчев“, 1995), 11.

¹² Nada Vrkljan Križič, *Suvremene funkcije i poslalja muzeja – Muzeologija-medija* (Zagreb: Institut za povjest umetnosti, 2004), 354.

историски настани во различните хронолошки рамки, чија брзина на случување динамично ќе нè носи низ еден калеидоскоп на историските настани.

Првиот предмет кој ќе го анализираме е печатот на *Македонското (Кресненско) востание* од 1878 г.¹³ (музејска копија, оригиналниот печат се наоѓа во НУ Музеј на Македонија), кој е претставен во третото одделение – *Разловечко и Македонско (Кресненско) востание*¹⁴, од постојаната поставка на НУ Музеј на македонската борба. Се определив првиот предмет да биде токму од овој историски период, бидејќи од него започнува организираната револуционерна борба на македонскиот народ. Оваа борба, предводена од македонски револуционерен кадар, имала ослободителна и државнотворна цел во подолг временски период, станувајќи главен чинител на комплексното македонско прашање.

Примарната информација на музејскиот предмет е лесно читлива и јасно издиференцирана, зашто на самиот печат има натпис „печат на Началник на штаб на Македонското востание“, кој го информира посетителот дека во текот на ова вооружено востание, востаниците конституирале тела за координација на повеќе дејства. Впрочем, оваа информација можеме аргументирано да ја поткрепиме со документација, односно со документот *Правила на Македонскиот востанички комитет*, или *Привремени правила на македонското востание*, изработен во текот на декември 1878 г., односно на 20.II 1879 г.¹⁵ Во овој документ прецизно се утврдени целите, средствата, начинот на вооружување, дејствувањето, војувањето, моралот, етиката, чесноста на востаникот, но и санкциите за него доколку не ги почитува пропишаните правила. Началникот на Штабот, Димитар Поп Георгиев-Беровски, на сите документи се потпишувал како началник на Македонското востание. Друг факт кој посетителот самостојно би можел да го воочи е името на востанието, кое од страна на самите востаници е именувано како Македонско.

Дополнителната информација би се однесувала на околностите во кои се случил овој историскиот настан. Посетителот може да ја проследи

¹³ Музејски фонд *Фотографии*, НУ Музеј на македонската борба – Скопје, види: Прилог, фотографија бр. 1.

¹⁴ Види: Прилог, фотографија бр. 2.

¹⁵ Поопширно види: Љубен Лапе, *Одбрани текстови за историјата на македонскиот народ*, II дел (Скопје: Универзитет „Кирил и Методиј“, 1965), 231.

преку ентериерното уредување на третото одделение, во кое се видливи сегменти од секојдневното живеење на македонскиот народ. Впрочем, *макетата на традиционална селска македонска куќа* симболично ни укажува на тешкотиите, односно на социо-економските услови во кои егзистирало населението, а слична аналогија следиме и преку *темниот каллив под*, кој секаде во поставката симболизира воени услови. Секундарната информација за интерпретација би можела да биде сублимирана анализа на македонското прашање во ова конкретно време, проследено низ призмата на европскиот политички контекст, односно на Големата источна криза (1875 – 1881). Всушност, Источната криза претставува еден од најкрупните настани на европскиот континент во XIX век. Таа избувнала во балканскиот дел од Османлиската Империја и нејзините последици најмногу се почувствувале тука.¹⁶ Таа претставува динамичен политичко-дипломатски процес, во кој се донесени редица правни акти, договори (прелиминарни или ратификувани) кои ја креирале иднината на тогашните нови националните држави на Балканот.

Големата источна криза започнува со избувнувањето на Босанскохерцеговското востание (1875), потоа следува Априлското востание (1876) во Бугарија, Разловечкото востание (1876) во османлиска Македонија, па Српско-црногорската војна против Османлиската Империја, Руско-турската војна (1877 – 1878), како и Македонското Кресненско востание (1878). Кризата добила и меѓународна дипломатска димензија поради заинтересираноста на големите капиталистички држави, особено на Русија, Австро-Унгарија и на Англија, кои сè повеќе ги зајакнувале влијанието и сферите на интерес во подрачјата на Османлиската Империја. Преку Цариградската конференција (1876), која била организирана со цел да се донесат реформи кои би обезбедиле стабилност на Балканот, до прелиминарниот Санстефански договор (3 март 1878 г.), кој никогаш не бил ратификуван, како и до Берлинскиот договор (13 јуни – 13 јули 1878 г.), кој претставува ревизија на претходниот, биле поставени новите граници на Балканот.¹⁷ Како резултат на овие настани, Српското Кнежевство, Црна Гора и Романија добиваат независност, Босна и Херцеговина и Нови Пазар се анексирани

¹⁶ Крсте Битовски, *Македонија во времето на Големата источна криза (1875 – 1881)* (Скопје: НИО „Студентски збор“, 1982), 7.

¹⁷ Поопширно види: Александар Христов и Јован Донеv, *Македонија во меѓународните договори 1875 – 1919* (Скопје: Матица Македонска, Архив на Р Македонија, 1994), 19–90.

од Австро-Унгарија, тогаш се создаваат и Бугарското Кнежевство и автономната област Источна Румелија. Членот 23 ја обврзува Високата порта да го воведат Органскиот устав од 1868 г. во Крит, со измените кои ќе се наметнат како потребни, а слични вакви уставни, приспособени на месните потреби, но со исклучување на повластите во даноците предвидени за Крит, било планирано да се воведат и во другите делови на Европска Турција, за кои со овој договор не е предвидено посебно административно уредување. Високата порта требало да задолжи специјални комисии во кои месното население ќе биде соодветно застапено со свои претставници. Тие требало да бидат вклучени во процесот на составување нов устав за секоја провинција.¹⁸ Нереализирањето на овој член се рефлектира со нерешавање на македонското прашање и во следниот период.

Низ призмата на следните музејски предмети ќе проследиме други историски процеси во кои се развивало македонското прашање, правејќи напори тоа да добие рамноправен статус на меѓународните конференции со цел да биде целосно решено. Музејските предмети – фотографии на кои се Јован и Кирил Ѓеорѓиевски¹⁹, воедно ја претставуваат вистината за една семејна историја досега „нераскажана“ пред академската јавност, која има длабоки рефлексии во националната и во светската историографија. При изборот на следните предмети, вниманието беше насочено на фотографијата, бидејќи таа претставува слоевит документ богат со информации, кој може да понуди одредена концизност при анализата во различни хронолошки рамки.

Преку интервју, анализа и истражување дојдов до сознание дека Јован Ѓеорѓиевски²⁰, кој е претставен на првата фотографијата, е Македонец чии потомци денеска живеат во Р Македонија. Тој е еден од многубројните примери кои ја интерпретираат историската вистина за мобилизацијата на македонските војници во текот на Првата светска војна. Во текот на интервјуто²¹ добивме информација дека снимката е направена пролетта 1918 година, а оваа хронолошка поврзаност може да се види на еден микродетаљ на фотографијата – ременот на пешадиската униформа²², на кој инверзивно е напишано 1918 година. Сепак,

¹⁸ Поопширно види: *Македонија во Источната криза 1875 – 1881* (Скопје: МАНУ, 1978); Христов и Донеv, *Македонија во меѓународните договори*, 90.

¹⁹ Музејски фонд *Фотографии*, НУ Музеј на македонската борба – Скопје.

²⁰ Види: Прилог, фотографија бр. 3.

²¹ Интервјуто е направено со дарувачот на фотографиите, Кирил Ѓеорѓиевски, во НУ Музеј на македонската борба – Скопје, на 25 октомври 2013 г.

²² Najdžel Tomas i Dušan Babac, *Armije na Balkanu 1914-1918* (Beograd: Evoluta, 2006), 30.

останува отворена дилемата за местото каде и од кого е направена фотографијата, како и во која точно формација бил Јован Ѓеорѓиевски. Дополнителната информација што би можел да ја проследи посетителот се однесува на еден начин на илустрација на глобалната димензија на Првата светска војна, но и на мобилизирањето на македонските војници во српската, бугарската или во грчката армија. Во историската литература се споменува дека вкупната бројка на мобилизирано население изнесува приближно 100 000 војници. Познато е дека Србија во мобилизацијата регрутирала 53 000 војници, а од нив 44 496 биле Македонци, 8 482 Турци и Албанци и 111 Евреи. Есената 1915 г. Бугарија ја формирала 11. македонска дивизија и во нејзиниот формациски состав вклучила 33 046 Македонци, но оваа бројка е значително поголема. Грција, која објавила неутралност, исто така спровела регрутација во Егејска Македонија, со која биле опфатени околу 20 000 Македонци.²³

Секундарната информација што може да ја добие посетителот се однесува на сите надежи кои биле полагани во тоа на Париската мировна конференција да се овозможи доследна примена на правото на народите за самоопределување прокламирано од водечките сили на Антантата – САД и Велика Британија. Мировната програма на претседателот на САД, Вилсон, од 1917 година содржела посебни клаузули за Балканот, за почитување на националните права и на националното самоопределување, а со декларацијата на британскиот премиер Лојд Џорџ од 5 јануари 1918 година јавно била преземена обврската за уредување на повоена Европа врз основа на националниот принцип, за ослободување на потчинетите словенски народи и признавање на новите држави.²⁴ Новата територијална распределба на Македонија само ја потврдила, со мали корекции, старата територијална граница одредена со Балканските војни 1912 – 1913.

Според оваа конечна поделба, со исклучок на територијата на Струмица и на Струмичко, македонското прашање повторно било ставено на маргините на историјата.²⁵

²³ Ванче Стојчев, *Воена историја на Македонија* (Скопје: Сојуз на друштвата на историчарите на Република Македонија и Воена академија „Михајло Апостолски“, 2000), 602–609.

²⁴ Михајло Миновски, *Македонија и Бугарија. Историски соочувања* (Скопје: 2-ри Август С, Штип, 2008), 139.

²⁵ Копии на документи од овој период се претставени во изложбената витрина XI/1 во единаесеттото одделение – *Македонија во периодот меѓу двете светски војни 1918 – 1941*, од постојаната поставка на НУ Музеј на македонската борба – Скопје.

На втората фотографија е претставен портрет на војник – синот на Јован – Кирил Ѓеорѓиевски.²⁶ Во интервју со Кирил Ѓеорѓиевски, кој е и дарувач на фотографиите, дознаваме дека во текот на 1947 г. бил граничар во Југословенската армија. Фотографијата е снимена на крајот од годината, а тоа би можело да се потврди и со записот на задната страна, каде што стои точниот датум – 16.XII 1947 г. Дополнителната информација која посетителот може да ја восприеми се однесува на антифашистичкиот и националноослободителниот карактер на Втората светска војна во Македонија, а секундарно овозможува да се добијат сознанија за историскиот развој на Армијата на Р Македонија.

Во текот на 1941 г. македонскиот народ се вклучува во овој глобален настан, формирајќи партизански одреди, кои добиваат на масовност со наредбата издадена од Штабот на II оперативна зона на 18 август 1943 г. на Славеј Планина, која се однесува на одлуката за формирање на првиот баталјон „Мирче Ацев“ составен од одредите „Даме Груев“ и „Димитар Влахов“.²⁷ Баталјонот претставува прва масовна формација на народноослободителната војска на Македонија во текот на Втората светска војна, а со ова започнува процесот на создавање на македонската војска, која денес е именувана како АРМ (Армија на РМ). Како резултат на одлуките донесени на АСНОМ, Македонија станува Федеративна Народна Република во ФНРЈ²⁸. Формирањето на Југословенската народна армија своите почетоци ги бележи на почетокот на Втората светска војна во периодот 1941– 1945 г., кога ја сретнуваме под името НОВ – Народноослободителна војска, која во 1945 била преименувана во ЈА – Југословенска армија, а на 10-годишнината во 1951 г. ја добила и определбата Народна. Кирил Ѓеорѓиевски е дел од првите формации на ЈА.

Преку контекстуализацијата на посочените музејски предмети укажав на синергијата на историјата и музеите, како места каде што треба да се негува отворениот дијалог, толерантноста и почитта кои би понудиле одговор на интердисциплинарни прашања со есенцијална важност во сегашноста, но и со фундаментални проекции за целата човекова иднина.

²⁶ Види: Прилог, фотографија бр. 4.

²⁷ Копии од документи и од фотографии претставени во изложбената витрина XII/5-6 во дванаесеттото одделение – *Народноослободителната борба (НОВ) 1941 – 1944*, од постојаната поставка на НУ Музеј на македонската борба – Скопје.

²⁸ Поопширно во: Новица Велјановски, „Меѓународната димензија на АСНОМ и македонската државност“, *ГЛАСНИК на ИНИ*, г. 48, бр. 1-2 (2014): 7-22.

Danijela TRAJKOVA-KRSTICH

KALEIDOSCOPE OF HISTORICAL EVENTS

-SUMMARY-

While researching the theoretical development of the term “contested history”, we concluded that it is closely related to the social theory of “essentially contested concepts” presented for the first time in 1956 by the Scottish philosopher and political theorist Walter Bryce Gallie. During the last three decades, the scientists have done a number of archetypal researches of “contested concepts” and this also in other fields of science such as anthropology, archeology, geography, architecture, urbanism, tourism, cultural heritage and political science. Implementing the method of practical research, interviews, comparative analysis, analogy and contextualization of the museum artifacts shown in the NI Museum of Macedonian Struggle in Skopje, I highlighted the cohesive relation between history and museology. The paper also explores the role of museums, which should attract the interest of the public with their exhibitions, but also initiate deeper thoughts about the statement that “the basic feature of the contemporary nation and of everything related to it is precisely its contemporaneity”.